

KOVÁCS ZITA

Történelem-olasz osztatlan tanári
 Osztatlan, 7. félév
 Szegedi Tudományegyetem
 Bölcsészeti- és Társadalomtudományi Kar

Témavezető:

Dr. Dávid Kinga
 adjunktus, SZTE BTK

„...I GESUITI D’ITALIA AMMAZZANO SPIRITUALMENTE, NON GIÀ COLLA CORDA E COL FERRO, MA COLLA LINGUA, COME I RETTILI...” JEZSUITÁK A RISORGIMENTO KORÁBAN: A TRAKTÁTUSTÓL A REGÉNYIG

Kulcsszavak: Risorgimento; jezsuita; traktátus; regény

A világ minden táján már a 18. század elejétől kemény vádak érték a jezsuita rendet: a 19. századi Itáliában az egyház szerepéhez kapcsolódó kérdések fókuszában is a Jézus Társasága, a rendtagok által elkövetett bectelenségek álltak. A vita legfontosabb kérdései többek között a pápaság világi hatalmának megszüntetését, a szekularizációt, a katolikus egyház belső reformját, az evangéliumhoz való visszatérést, a pápák és a papság (főként a jezsuiták) világiasságát, a jezsuita rend feloszlását érintették. A Risorgimento korának számos politikus és filozófusa kifejtette véleményét az egyház és a vallás korabeli, illetve ideális állapotáról: az egységes Olaszország létrehozásában pedig a szekularizációt elengedhetetlen lépésnek tekintették.

A szekularizációs törekvések oldaláról megfogalmazott kritika, azon belül is a dolgozatomban vizsgált Gioberti-Curci vita (1843-1849) keretében felvetett kérdések a Risorgimento hatására változtak olyan elemmé, amely az új olasz államot és vele együtt Itália történelmének 19. századi alakulását alapjaiban meghatározta. A munkám újszerűségéhez mind a kutatás tárgya, mind pedig a választott vizsgálati szempont hozzájárul, ami segíthet a Risorgimento idején végbement változásokat az adott korszak vonatkozásában és az utókor oldaláról is jobban megismerni, a megfelelő kontextusba állítani. Meggyőződésem, hogy ebben a munkában kitüntetett hely illeti a Risorgimento utáni irodalom vizsgálatát. A kutatási módszerem is ezt a nézőpontot tükrözi: dolgozatomban a Risorgimento korában játszódó vagy a nemzetegyesítés témájára reflektáló szépirodalmi művek és a korabeli traktátus-irodalom azonos témák mentén való elemzése segít feltárni az itáliai szekularizáció folyamatát abból a szempontból, ahogyan azt bizonyos társadalmi csoportok megélték. Fontos részeredménynek tartom továbbá, hogy munkámmal hozzájárulhatok a kritika által eddig kevésbé tárgyalt Gioberti-Curci-vita alaposabb elemző feltárásához.

A Risorgimento után keletkezett szépirodalmi művekben elsősorban azok az egyházat ért kritikák jelennek meg, melyek már a korabeli traktátus-irodalom sarkalatos pontjait is képezték. Tehát a regényekben a szekularizációval kapcsolatban kiemelt elemek a korrajz szerves részét képezik, de nem válnak olyan számvetés-szerű tényezőkké, amelyek tényfeltáró erejüknel fogva az utókor poszt-risorgimentós traumáinak kollektív feldolgozását segíthetik.

(EKÖP-24-2 Egyetemi Kutatói Ösztöndíj támogatással.)